

HEDEN IVM MR 9/2

TER BESLISSING

Aan

de minister

nota

Garantiekader en ISB Oekraïne-faciliteit

GT

Directie Buitenlandse
Financiële Betrekkingen

Persoonsgegevens

Datum

6 februari 2024

Notanummer

2024-0000158844

Bijlagen

1. MR-formulier
2. Aanbiedingsbrief
Toetsingskader EK
3. Aanbiedingsbrief
Toetsingskader TK
4. Toetsingskader risicoregeling
5. Aanbiedingsbrief ISB TK
6. ISB – VvW
7. ISB – MvT
8. Vooraankondigingsbrief ISB

Aanleiding

- Op 1 februari jl. bereikte de Europese Raad een politiek akkoord over de tussentijdse herziening (*mid-term review*; MTR) van het Meerjarig Financieel Kader (MFK) en in het bijzonder de Oekraïne-faciliteit.
- Voor de rechtmatige verwerking is er een toetsingskader voor de nationale garantie nodig die aan de Oekraïne-faciliteit is verbonden en een incidentele suppletoire begroting (ISB).

Beslispunten

- Bent u akkoord met het toetsingskader, de agendering in de MR en de aanbiedingsbrieven van de lening?
Zo ja, dan wordt u gevraagd de volgende stukken te tekenen: (i) het formulier voor de MR (bijlage 1) en (ii) de aanbiedingsbrief EK (bijlage 2) en (iii) de aanbiedingsbrief TK (bijlage 3).
- Bent u akkoord met het verzenden van een incidentele suppletoire begroting voor verwerking van de Oekraïne-faciliteit om een onrechtmatigheid te voorkomen?
Zo ja, dan wordt u verzocht de volgende stukken te tekenen: (i) de Memorie van Toelichting van de incidentele suppletoire begroting (ISB) Oekraïne-faciliteit (bijlage 7; pagina 1), (ii) de bijbehorende aanbiedingsbrief (bijlage 5), en (iii) de bijhorende vooraankondigingsbrief ten behoeve van snelle agendering in de Tweede Kamer (bijlage 8.)
- Bent u akkoord met het mandateren van FEZ om eventuele technische wijzigingen (bijvoorbeeld de datum van verzending) in de definitieve versie van de ISB door te voeren?
- Bent u akkoord met het openbaar maken van de nu voorliggende nota na eventuele verzending van de stukken aan de Kamer?

Kernpunten

- De Oekraïne-faciliteit bestaat uit maximaal 33 miljard euro aan leningen en maximaal 17 miljard euro aan giften (niet-terugbetaalbare steun). De leningen worden gegarandeerd door de zogeheten headroom¹. De giften

¹ Dit betreft de budgettaire ruimte tussen het uitgavenplafond van de EU-begroting zoals vastgelegd in het Meerjarig Financieel Kader (MFK) en het Eigenmiddelenplafond zoals vastgelegd in het Eigenmiddelenbesluit (EMB). Dit EMB-plafond maximeert het financiële beroep dat de Unie mag doen op lidstaten en ligt hoger dan het MFK-plafond. Deze marge, oftewel de *headroom*, dient als zekerheid voor de markt dat de Unie kan voldoen aan de aflossings- en renteverplichtingen op leningen die zij aangaat.

worden gemobiliseerd door een nieuw speciaal instrument op de EU-begroting en wordt gefinancierd via additionele EU-afdrachten.

- Het bijgevoegde toetsingskader risicoregelingen heeft alleen betrekking op het leningengedeelte van de Oekraïne-faciliteit.
- Toetsingskaders worden specifiek beoordeeld door de IRF en BBL. Beiden hebben hun akkoord gegeven op voorliggend toetsingskader.
- Het Nederlandse aandeel in de headroomgarantie is op basis van het huidige Nederlandse bni-aandeel 1.947 miljoen euro. Dit is het maximale risico en tevens het totaalplafond.
- Bij wijzigingen in het bni-aandeel zal in de toekomst ook de omvang van de garantie (1.947 miljoen euro) wijzigen. Dit wordt op dat moment bij een eerstvolgende regulier begrotingsmoment verwerkt.
- Een eventueel beroep door de Commissie op het aandeel van de lidstaten in de garanties ontstaat pas in het geval dat Oekraïne niet in staat blijkt om de leningen aan de Commissie terug te betalen. Aangezien het om leningen met een lange looptijd gaat en de eerste aflossingen pas na 10 jaar plaatsvinden (*grace period*), kan het zo zij dat dit beroep pas op langere termijn ontstaat.
- De garantie heeft alleen betrekking op de hoofdsom van de leningen, aangezien de rente uit de faciliteit (via de EU-afdrachten) wordt gefinancierd tot en met 2027. Indien dit na 2027 niet langer het geval is moet de rentecomponent ook in de garantie worden opgenomen.

Toelichting

Budgettaire verwerking – incidentele suppletoire begroting (ISB)

- De Nederlandse Staat gaat wettelijk de formele garantieverplichting aan op het moment dat de Europese Commissie en Oekraïne de leenovereenkomst ondertekenen. Dit gebeurt naar verwachting rond eind februari.
- Om ervoor te zorgen dat deze garantieverplichting rechtmatig is, moeten beide Kamers voorafgaand aan dit moment hun akkoord hebben gegeven op een begrotingswet. Daarom stellen wij voor nu een ISB naar het parlement te sturen. Dit kan niet wachten op het eerstvolgende reguliere begrotingsmoment (1^e suppletoire begroting).
- Door het parlement te vragen de ISB met spoed te behandelen, is het realistisch (maar niet gegarandeerd) dat parlementaire goedkeuring plaatsvindt voordat ondertekening van de leenovereenkomst door de Commissie en Oekraïne plaatsvindt. In overleg met de griffies lijkt dit tijdspad haalbaar. De TK zou de ISB mogelijk kunnen behandelen voor het reces en de EK direct na het reces. Om de kans zo groot mogelijk te maken dat dit tijdspad slaagt, stellen wij voor de Tweede Kamer een vooraankondigingsbrief te sturen (bijlage 8) zodat ze behandeling van de ISB al kunnen inplannen tijdens de procedurevergadering van donderdag 8 februari.
- Na formele goedkeuring door de Raad en het EP in Brussel is het steunpakket aan Oekraïne in de praktijk een *'fait accompli'*. Nederland heeft geen invloed op het moment van ondertekening. Mocht het parlement niet tijdig over de ISB stemmen, of de ISB afkeuren, dan gaat de garantie alsnog in doordat de Kamer reeds heeft ingestemd met het Eigenmiddelen Besluit waarin het Eigenmiddelenplafond (het maximale beroep dat op de lidstaten gedaan kan worden incl. de headroom). Hiermee zou de verplichting onrechtmatig zijn. Doordat de Kamer echter al in het voortraject is meegenomen in dit besluit, hopen wij dat de ISB relatief soepel en snel wordt goedgekeurd.

- Met de voorgestelde route voldoen wij zo goed als mogelijk aan de Compatibiliteitswet, respecteren wij het budgetrecht van de Kamer en maximaliseren we de kans dat deze verplichting rechtmatig wordt aangegaan.

ISB BuZa

- Ambtelijk BuZa wil ook een ISB naar de Kamer sturen voor de budgettaire gevolgen die voortvloeien uit het politiek akkoord op de herziening van het MFK. Het gaat hierbij om het giftendeel van de Oekraïne-faciliteit (17 miljard euro) en overige uitgaven waaronder migratie (4 miljard euro). Voor Nederland betekent dit ca 1,2 miljard euro extra afdrachten.
- Naar verwachting zal BZ op vrijdag 16 februari een ISB naar de Kamer versturen. In overleg met BuZa is in de vooraankondigingsbrief opgenomen dat zij ook een ISB zullen verzenden op korte termijn.
- Het is nog niet bekend wat het betalingsritme is van de 1,2 miljard euro aan extra afdrachten. Op korte termijn wordt hiervoor een aanvullende EU-begroting verwacht. Dit betekent dat er in de ISB van BuZa slechts een raming gegeven kan worden. Dit wordt vervolgens in de 1^e suppletoire begroting gecorrigeerd naar het juiste bedrag.
- Hoewel de casus van Buza ook afkomstig is uit het politieke akkoord op de herziening van het MFK, is hij anders dan die van Financiën. Bij Financiën is er een concreet moment waarop er een verplichting aangegaan zal worden (ondertekening EC en OEK van overeenkomst). Bij BZ loopt het mee in de maandelijkse afdrachten aan de Europese Unie en is er geen moment dat er een verplichting aangegaan wordt voor de nieuwe afdrachten. Daarnaast verwachten we dat er nog ruimte zit in de huidige raming van de afdrachten in 2024, waardoor deze additionele uitgaven mogelijk nog zullen passen binnen het budget. Dit kan echter pas met de 1^e suppletoire begroting verwerkt worden.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

- Brede steun in Kamer voor het structureler vormgeven van de financiële EU-steun aan Oekraïne en een Europees herstelprogramma gericht op herstel en wederopbouw van Oekraïne (moties Piri en Amhaouch).
- Er zijn enkele moties in het parlement aangenomen die zich uitspreken tegen gemeenschappelijke schuld, o.a. motie van Dijck. Het kabinet heeft hier eerder op gereflecteerd en aangegeven nieuwe crisisinstrumenten te beoordelen op eigen merites. Leningen i.h.k.v. de OEK-faciliteit betreffen een vorm van macro-financiële bijstand (MFB). MFB is een bestaand financieel instrument van de EU, waarbij financiële steun wordt verleend aan partnerlanden in de directe omgeving van de EU die met een betalingsbalanscrisis worden geconfronteerd

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.